

EXPORTPERSPECTIEVEN VOOR DE NEDERLANDSE SLACHTKUIKENSECTOR
IN DE KOMENDE JAREN

DEEL 4

LANDEN IN OOST-EUROPA

Interne Nota 294

Juli 1984

Niet voor publikatie - Nadruk verboden

Landbouw-Economisch Instituut
Conradkade 175 - 2517 CL Den Haag
Postbus 29703 - 2502 LS Den Haag
Telefoon 070 - 614161

INHOUD

	Blz.
WOORD VOORAF	5
OVERZICHT VAN DEELRAPPORTEN	7
DE SLACHTKUIKENSECTOR IN HONGARIJE	9
DE SLACHTKUIKENSECTOR IN BULGARIJE	11
DE SLACHTKUIKENSECTOR IN TSJECHO-SLOWAKIJE	15
DE SLACHTKUIKENSECTOR IN DE USSR	17

De slachtkuikensector werd in 1982 en 1983 op wereldniveau geconfronteerd met een stagnerende afzet als gevolg waarvan voorraadvorming optrad en de prijzen van slachtkuikens aanzienlijk daalden. Ook de Nederlandse sector kwam daarvoor in een moeilijke situatie te verkeren. Een situatie die zich een aantal jaren eerder ook al had voorgedaan. Tegen deze achtergrond vroeg het Ministerie van Landbouw en Visserij aan het LEI een onderzoek te doen naar de perspectieven voor de Nederlandse slachtkuikensector op middellange termijn.

Het doel van het onderzoek is:

- aan te geven welke kansen en bedreigingen er zijn op bestaande en nieuwe markten;
- sterke en zwakke punten te inventariseren van de Nederlandse slachtkuikensector in vergelijking met die van concurrerende landen;
- aanbevelingen te doen voor een versterking van de Nederlandse concurrentiepositie.

Het onderzoek is gebaseerd op beschikbare literatuur en statistieken aangevuld met schriftelijke informatie van Nederlandse ambassades en in 't bijzonder van Nederlandse landbouwattachés in een groot aantal belangrijke in- en uitvoerlanden van slachtkuikenvlees.

De werkwijze en de resultaten van het onderzoek zijn besproken met een begeleidingscommissie bestaande uit:

Ir. P.L. Slis, Ministerie van Landbouw en Visserij (voorzitter),
Drs. J.J. Ramekers (idem),
Ir. W. van Grootheest (idem),
Drs. G.J. Arissen, Produktschap voor Pluimvee en Eieren,
Ir. M. De Bruyn, namens NEPLUVI,
Ir. C.J.G. Winkelmolen (idem).

De verantwoordelijkheid voor het onderzoek en de inhoud van de rapportering ligt uiteraard bij het Landbouw-Economisch Instituut.

Het onderzoek is uitgevoerd door een team van LEI-onderzoekers bestaande uit:

Drs. G.C. de Graaff (projectleider),
A. Pronk,
J.J. Verduyn,
Ir. J.J. de Vlieger,
Ir. B.W. Zaalmink.

In de beginfase heeft ook Drs. N. Hendriksen, toen nog doctoraal student aan de Katholieke Hogeschool Tilburg en thans werkzaam op het Ministerie van Landbouw en Visserij, aan het onderzoek meegewerkt.

De resultaten van het onderzoek zijn neergelegd in een serie deelrapporten volgens bijgaand overzicht. De landenstudies zijn gegroepeerd volgens geografisch gebied. De opzet van deze rapporten is zo veel mogelijk uniform. Verschillen in beschikbare informatie noodzaakten soms tot een gewijzigde opzet.

De rapporten van de afzonderlijke landen staan op zichzelf. Voor de importlanden is gekozen voor een beschrijving en analyse van productie en afzet in de slachtkuikensector en van de vraag naar binnenlands en geïmporteerd pluimveevlees. Voor de exportlanden beperkt de analyse zich tot de productie en afzet in de slachtkuikensector waarbij ook gekeken is naar de concurrentiepositie op de buitenlandse afzetmarkten.

Een samenvatting van de onderzoekresultaten alsmede conclusies en aanbevelingen voor bedrijfsleven en overheid zijn bijeengebracht in een afzonderlijk LEI-rapport dat als Mededeling 308 is gepubliceerd.

De Directeur,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'J. de Veer', written in a cursive style.

Den Haag, juli 1984

J. de Veer

OVERZICHT VAN DEELRAPPORTEN

Deel 1. Landen in het Midden-Oosten en Afrika

- Saoedi-Arabië (imp.)* auteur: Ir. J.J. de Vlieger
- Arab. Rep. Jemen (imp.) "
- Koeweit (imp.) "
- Veren. Arab. Emiraten (imp.) "
- Irak (imp.) "
- Arab. Rep. Egypte (imp.) "
- Nigeria (imp.) "
- Zuid-Afrika (exp.) J.J. Verduyn

Deel 2. Landen in het Verre Oosten

- Singapore (imp.) auteur: J.J. Verduyn
- Hong Kong (imp.) "
- Japan (imp.) "
- China (exp.) "
- Thailand (exp.) "

Deel 3. Landen in Noord- en Zuid-Amerika

- USA (exp.) auteur: A. Pronk
- Brazilië (exp.) "

Deel 4. Landen in Oost-Europa

- Hongarije (exp.) auteur: Ir. B.W. Zaalmink
- Bulgarije (exp.) "
- Tsjecho-Slowakije (exp.) "
- USSR (imp.) "

Deel 5. Importerende landen in de EG

- B.R.-Duitsland (imp.) auteur: J.J. Verduyn
- Verenigd Koninkrijk (imp.) Ir. J.J. de Vlieger
- België (imp.) Ir. B.W. Zaalmink

Deel 6. Exporterende landen in de EG

- Frankrijk (exp.) auteur: Ir. B.W. Zaalmink
- Denemarken (exp.) Ir. J.J. de Vlieger

Deel 7. Nederland

auteurs: Team

* imp. = importerend land.
exp. = exporterend land.

DE SLACHTKUIKENSECTOR IN HONGARIJE

De Volksrepubliek Hongarije telt ongeveer 10,7 miljoen inwoners. De agrarische produktie vindt in hoofdzaak plaats op staatsbedrijven of op coöperatieve ondernemingen. Het verbruik van pluimveevlees per hoofd van de bevolking is in de loop der tijd behoorlijk gestegen en bedroeg in 1980 20,3 kg., dat is ongeveer 25% van de totale vleesconsumptie. Deze consumptie per hoofd zal nog toenemen tot ongeveer 23 kg in 1990. Van deze hoeveelheid maakt kuikenvlees iets meer dan 50% uit.

Onlangs zijn in Hongarije prijsverhogingen voor levensmiddelen doorgevoerd. Vlees werd 25% duurder, behalve kip dat slechts 10% in prijs is gestegen. De bedoeling van deze maatregel is het binnenlands verbruik af te remmen zodat meer beschikbaar is voor export waarmee harde valuta's verdiend kunnen worden. De vleesrijzen komen hiermede op het hoogste niveau van de Oostbloklanden, namelijk gemiddeld 80 forint (+ 5 gulden) per kg. Ter vergelijking: een gemiddeld maandsalaris in Hongarije is 4300 forint (+ 300 gulden).

De totale produktie van pluimveevlees bedroeg in 1979 319.000 ton en in 1981 378.000 ton. OECD-voorspellingen wijzen op een produktie in 1990 van meer dan 400.000 ton. In 1981 werd ruim 40% van de produktie geëxporteerd d.w.z. circa 157.000 ton. Verwacht wordt dat de export in de toekomst nog in geringe mate zal toenemen en zich later zal stabiliseren tot 170.000 ton.

Het is in dit verband nog wel interessant na te gaan naar welke landen de export plaatsvond. In tabel 1 wordt een overzicht gegeven van de meest belangrijke exportmarkten van Hongarije.

Tabel 1 Export van pluimveevlees vanuit Hongarije (x 1000 ton)

	<u>1980</u>	<u>1981</u>
Sowjet Unie	72	95
BRD	16	16
Oostenrijk	7	8
Zwitserland	11	10
Saoedi - Arabië	11	-
Overig	<u>18</u>	<u>28</u>
Totaal	135	157

Het overgrote deel van de export gaat naar de Sowjet Unie; daarnaast wordt toch een vrij constant deel afgezet in de Bondsrepubliek Duitsland. De overige export vindt mondjesmaat plaats naar Oostenrijk en Zwitserland, naar het Midden-Oosten en zelfs iets naar het Verre Oosten (Hong Kong en Japan).

Het is erg moeilijk te beoordelen of Hongarije in de toekomst als een concurrent kan optreden. Gezien de ontwikkeling in het verleden mag worden verwacht dat het overgrote deel van de export op de Sowjet Unie gericht zal blijven, terwijl daarnaast afhankelijk van de politieke situatie en de behoefte aan harde valuta's een gedeelte in andere landen kan worden afgezet.

LITERATUUR:

- F.A.O. - yearbook
- Actual problems in agricultural policy in Hungary
Research Institute for Agricultural Economics, Bulletin No. 52,
Budapest (1983)
- L'aviculteur 1983, No. 439, 33-40
- Poultry International, diverse jaargangen

DE SLACHTKUIKENSECTOR IN BULGARIJE

1. DE PLUIMVEEHOUDERIJ

1.1 Algemeen

De Volksrepubliek Bulgarije telt 8,9 miljoen inwoners en heeft een totale oppervlakte van 111.000 km². Het inwonertal per km² is niet erg hoog en ligt ongeveer op het niveau van Oostenrijk en Spanje.

De totale produktie van pluimveevlees heeft in Bulgarije een behoorlijke ontwikkeling doorgemaakt. Werd in 1973 t/m 1977 een gemiddelde produktie bereikt van 126.000 ton, in de jaren 1981 en 1982 werd een niveau bereikt van 170.000 ton, een toename derhalve van 35%. Voor 1990 wordt een niveau verwacht van ruim 200.000 ton.

De export is de laatste 3 jaren gelijk gebleven, namelijk ongeveer 32.000 ton. Hiervan is in 1981 10.000 ton geëxporteerd naar de Sowjet Unie. Van de overblijvende 22.000 ton wordt de helft geëxporteerd naar Cuba en de helft naar landen in het Midden-Oosten.

1.2 De primaire produktiefase

Na 1965 heeft de pluimveehouderij in Bulgarije een overwegend intensief karakter gekregen. Men maakte toen een begin met het opzetten van grote complexen. Het fokmateriaal bestaat vanaf 1974 uit de Hybro-lijnen, waarmee men zelf verder is gaan selecteren. Deze selectie vindt plaats bij "Maatschappij voor onderzoek en produktie voor de Pluimveehouderij", waar ook de grootouderdieren worden gehouden, op het selectiecentrum te Kostinbrod.

De vermeerderingsbedrijven zijn over het land verspreid evenals de slachtkuikenbedrijven.

De Maatschappij heeft 29 grote produktiecomplexen van elk ongeveer 200.000 kuikens in eigen beheer; in totaal is dit ruim 60% van de totale slachtkuikenproduktie. De overblijvende 40% wordt voor een groot deel op een aantal van de 280 Agro-industriële staatsbedrijven geproduceerd. Deze staatsbedrijven zijn zeer grote bedrijven die ongeveer 90% van het totale landbouwareaal in hun bezit hebben.

De rest van de slachtkuikenproduktie vindt plaats in de particuliere sfeer; vaak worden er kontrakten afgesloten met de staatsbedrijven, terwijl daarnaast een zeer klein gedeelte van de produktie plaatsvindt voor eigen gebruik.

De slachtkuikens die op de staatsbedrijven gehouden worden, bereiken in 49 dagen leeftijd een gewicht van 1600 gram, waarbij ze worden geslacht.

Gezien het klimaat in Bulgarije zullen de verwarmingskosten wellicht lager zijn dan in Nederland; ook zullen de investeringen voor gebouwen door de goedkope arbeidskrachten lager zijn.

1.3 Levering van voer

De totale produktie van veevoerders, als ook de distributie ervan, is in handen van één staatsorganisatie, de "Economische Staatsmaatschappij voor Voedingsgranen en Veevoederindustrie". Deze organisatie beschikt over 36 veevoerfabrieken van 100.000 tot 125.000 ton per jaar. De particuliere bedrijven ontvangen het voer hetzij rechtstreeks van deze organisatie hetzij via de staatsbedrijven.

De samenstelling van het slachtkuikenvoer bestaat voor 60% uit granen (uit eigen produktie), 15% uit sojaschroot (gedeeltelijk geïmporteerd), voor 10% uit zonnebloempittenschroot (eigen produktie) en voor 15% uit tarweafvallen en vismeel en dergelijke. De omzetbare energie bedraagt ongeveer 3000 kCal.

Ten aanzien van de levering van het voer worden grote problemen geconstateerd. De installaties en transportmiddelen zijn technisch weliswaar goed, maar met name een gebrekkig management en een geringe persoonlijke betrokkenheid dragen bij tot een slecht distributiesysteem.

2. PLUIMVEEHANDEL EN INDUSTRIE

2.1 Slachterijen

Er zijn in Bulgarije in de afgelopen jaren een aantal nieuwe slachterijen gebouwd die zijn uitgerust met moderne apparatuur afkomstig vanuit verschillende Europese landen.

2.2 Exporteurs

De export van slachtkuikens geschiedt via één staatshandelsonderneming, Rodopaimex. Het merendeel van de export gaat naar communistische landen als Rusland en Cuba, terwijl daarnaast een gedeelte wordt afgezet in het Midden-Oosten in ruil voor harde valuta.

3. BEDRIJFSKOLOM

Het overgrote gedeelte van de gehele kolom, van de fokkerijfase tot aan de afzet, is in handen van staatsorganisaties. Tot de levering van eendagskuikens bij de mesterijfase vindt een goede coördinatie van de aanvoer plaats. In hoeverre er een afstemming plaatsvindt van vraag en aanbod van het eindprodukt, is onbekend. Evenzo zijn er geen technische kengetallen bekend, noch zijn er aanwijzingen over huisvesting, ziektekundige problemen en kwaliteit.

Waarschijnlijk vindt de produktie plaats afhankelijk van monetaire omstandigheden en van de beschikbaarheid van veevoedergrondstoffen. In de meerjarenplannen wordt desondanks gewag gemaakt van een vergroting van de slachtkuikenproduktie.

4. POSITIE OP DE EXPORTMARKTEN

De export van Bulgarije richt zich hoofdzakelijk op communistische landen en op het Midden-Oosten. Van de totale Russische invoer in 1981 van 253.000 ton nam Bulgarije 4% tot haar rekening. Gezien de plannen tot vergroting van de produktie en de mogelijkheden tot het verkrijgen van harde valuta, zal Bulgarije toch op de Midden-Oosten markt blijven verschijnen.

5. STERKE EN ZWAKKE PUNTEN VAN BULGARIJE

Sterke punten:

- krachtig overheidsbeleid
- korte afstand naar Midden-Oosten (afzetgebied)
- lage kosten produktiefactoren

Zwakke punten:

- inefficiënte produktie door onvoldoende coördinatie en door het ontbreken van impulsen tot hoge produktie bij werknemer
- voerleveranties afhankelijk van eigen produktie en de beschikbaarheid van harde valuta om sojaschroot aan te kunnen kopen

6. SAMENVATTING

De slachtpluimveehouderij in Bulgarije heeft een grote ontwikkeling door-gemaakt die zich, gezien de overheidsplannen, in de komende jaren ook nog zal voortzetten. Enerzijds kunnen de kosten van produktiefactoren laag zijn (bouw-kosten, energiekosten), anderszijds zullen door de inefficiënte bedrijfsvoering de produktiekosten hoger uitvallen. De indruk bestaat dat het geslachte produkt niet-winstgevend op de Midden-Oosten markt wordt afgezet. Op langere termijn

gezien zal Bulgarije geen groot gevaar inhouden voor andere exporterende landen.

LITERATUUR:

- Schriftelijke informatie van de Nederlandse landbouwwattaché in Beograd
- F.A.O.-jaarboeken
- Agrarpolitische Berichte der Organisation für Wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung, Heft 14 (1982), pag. 11 - 127
- Poultry International, october (1983)

DE SLACHTKUIKENSECTOR IN TSJECHO-SLOWAKIJE

1. ALGEMEEN

De Federale socialistische republiek Tsjecho-Slowakije telt in totaal ruim 15 miljoen inwoners. De totale oppervlakte landbouwgrond bedraagt 7 miljoen ha, dit is 55% van de totale oppervlakte. Dit landbouwareaal bestaat voor 70% uit akkerbouw en voor 25% uit weide.

In de landbouw in Tsjecho-Slowakije is in het verleden een sterke socialisatie opgetreden waardoor de privé-bedrijven sterk in aantal achteruit zijn gegaan.

2. SLACHTKUIKENHOUDERIJ

De ontwikkeling van de slachtkuikenuitvoering is in het verleden bijzonder snel gegaan. Tussen 1965 en 1979 is de productie verdrievoudigd. Na 1970 is de toename van de productie niet meer zo zeer een gevolg van een groter slachtkuikbestand maar meer een gevolg van een hogere produktiviteit.

Momenteel vindt 97% van de productie in grote eenheden plaats; de produktiekosten zouden hierbij 30% lager zijn. De resterende 3% die op de privé-bedrijven geproduceerd wordt, is van weinig belang en wordt voornamelijk voor eigen consumptie gebruikt.

Het verbruik van pluimveevlees per hoofd van de bevolking is eveneens in de loop der tijd toegenomen van 10,0 kg in 1975 tot 13,9 in 1981. Men verwacht dat deze consumptietoename zich in de loop der tijd nog zal doorzetten. In 1990 zal het aandeel van pluimveevlees in het totale vleespakket ongeveer 15,5% bedragen t.o.v. 11% in 1970.

In 1975 is er in totaal 161.000 ton geproduceerd; in 1981 was dit reeds 181.000 ton. De meerjarenplannen zijn er op gebaseerd om in 1985 206.000 ton te produceren en in 1990 229.000 ton.

3. EXPORT VAN PLUIMVEEVLEES

Tsjecho-Slowakije is vanaf eind 1979 een pluimvee exporterend land geworden. Van de totale productie werd in 1979, 1980 en 1981 respectievelijk 17.000, 11.000 en 16.400 ton geëxporteerd. Deze export vindt versnipperd plaats naar vele landen, zoals West-Duitsland, BLEU, Oostenrijk, Zwitserland en soms iets naar het Midden-Oosten. De Sowjet Unie wordt in dit rijtje niet genoemd.

4. SAMENVATTING

Gezien de ontwikkeling in het verleden lijkt het erop dat Tsjecho-Slowakije niet als een grote concurrent zal gaan optreden. Er is wel een toename van de productie in dit land gepland, maar ook het verbruik per hoofd van de bevolking zou gaan toenemen.

Door de geringe hoeveelheid informatie die over dit land verkregen is, is het niet mogelijk meer concrete conclusies te trekken.

LITERATUUR:

- L'aviculteur 419 (1982), pag. 42 t/m 46
- Agrarpolitische Berichte der Organisation für Wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung, Heft 14 (1982), pag. 238 - 301
- Poultry International, oktober (1983), pag. 80 t/m 83

DE SLACHTKUIKENSECTOR IN DE USSR

1. DE VRAAG EN DE MARKTOMVANG

De Sowjet Unie telt ongeveer 268 miljoen inwoners. Het verbruik per hoofd van de bevolking van pluimveevlees bedroeg in 1976 5,7 kg en in 1981 9,1 kg. In totaal betekent dat voor deze periode een toename van 911.000 ton, dit is ruim 2x de produktie van Nederland. Voor 1990 wordt een verbruik van 16 kg per hoofd voorzien.

De totale vleesconsumptie bedraagt ruim 59 kg per persoon, waarvan pluimveevlees ruim 15% uitmaakt. Gezien de ontwikkelingen in het verleden zal ook in de toekomst het pluimveevlees een steeds groter aandeel bereiken, waardoor het verbruik in de Sowjet Unie nog veel hoger zal kunnen worden. Gestreefd wordt naar een aandeel van 16,5% in 1985. Door stagnatie in de produktie van rood vlees zou dit aandeel nog wel hoger kunnen uitvallen.

Het aandeel van slachtkuikenvlees is nog relatief laag. In 1978 werd 363.000 ton geproduceerd, in 1982 800.000 ton. De totale pluimveevleesproduktie bedroeg in 1978 1.902.000 ton en in 1982 2.450.000 ton.

De consumptie van slachtkuikenvlees bedroeg in 1978 395.000 ton en in 1982 930.000 ton, een toename van 235%. Dit houdt in dat de Sowjet Unie in 1978 32.000 ton geïmporteerd heeft en in 1982 130.000 ton.

2. DE SLACHTKUIKENHOUDERIJ

De ontwikkeling van de pluimveehouderij is een van de weinige "success stories" in de Sowjet Unie. Dit succes is te danken aan de oprichting van een pluimveeafdeling (Ptitseprom) van het Ministerie van Landbouw. Ptitseprom werd in 1965 opgericht. In de daaraan voorafgaande jaren werd ongeveer 28% van de totale pluimveeproduktie in de staatssector (kolchozen en sowchozen) geproduceerd. Bij de oprichting van Ptitseprom werden 1067 broederijen en 576 "kleinere" pluimveebedrijven aan de organisatie toebedeeld.

Voor de fokkerij werd een All Union Trust opgericht, waarvan 20 fokbedrijven deel uitmaakten. De binnenlandse fokprodukten werden later gekruist met buitenlands fokmateriaal waardoor de produktiviteit sterk verbeterd werd.

In totaal is in de periode 1965 - 1980 12 miljard roebel geïnvesteerd in de organisatie.

In 1980 waren bij Ptitseprom aangesloten: 865 grote pluimveebedrijven, 253 sowchozen (met o.a. pluimvee), 63 fok- en vermeerderingsbedrijven, 188 pluimveesowchozen (die de gehele kolom beheren) en 524 broederijen.

Een van de grootste pluimveebedrijven, Vilnius, produceerde in 1979 3,3 miljoen slachtkuikens met een gemiddeld gewicht van 1780 gram in 58 dagen. De voederconversie zou 2,72 hebben bedragen. De produktie per m² staloppervlak per jaar bedroeg 126 kg. De arbeidsbehoefte per 100 kg was 2,8 manuren per 100 kg gewicht. Deze gegevens duiden erop dat er niet erg efficiënt geproduceerd wordt. De voederconversie kan erg hoog zijn omdat het voer een andere samenstelling heeft, maar de groeisnelheid is erg laag (30,7 gram/dag), de produktie per m² is erg laag (in Nederland + 200 kg/m²/jaar) en de arbeidsbehoefte is erg hoog (in Nederland + 0,5 manuur/100 kg). Deze lage efficiency is voor een groot deel te verklaren uit de lage bezettingsdichtheid die werd toegepast (12 dieren/m²). Momenteel wordt de bezettingsdichtheid verhoogd tot 20 dieren per m².

Een andere ontwikkeling die gaande is, is de omschakeling naar slachtkuikensbatterijen. In 1979 zou reeds 20% van de slachtkuikens in batterijen gehouden worden, in 1982 zelfs 40%. Hier wordt bij een lager eindgewicht van + 1500 gram een lagere voederconversie bereikt (2,3) en een hogere groei per dag (37 gram), waardoor de kostprijs met 13% gereduceerd zou worden. Het aandeel van Ptitseprom in de totale produktie van pluimveevlees bedroeg in 1970 22%, in 1975 35% en in 1982 zelfs 55%.

Voor het vijfjarenplan 1981 - 1985 is 800 miljoen roebel uitgetrokken voor

de bouw van nieuwe pluimveebedrijven, waarbij de slachtkuikensector met 100 miljoen dieren zal worden uitgebreid. Daarnaast wordt een gedeelte van de investeringen besteed aan de bouw van kalkoenenstallen (500.000 kalkoenen per bedrijf) en eendenstallen (1.000.000 eenden per bedrijf).

3. HANDEL EN VERWERKING

Een groot gedeelte van de produktie wordt opgekocht door staatsopkooporganisaties. In 1970 werd 33% van de produktie opgekocht, in 1975 was dit 47% en in 1979 zelfs 57%. Niet al het vlees dat in de staatsbedrijven geproduceerd wordt gaat naar de opkooporganisaties, een gedeelte (3 à 4%) wordt verdeeld onder de werknemers.

Vrijwel de gehele produktie wordt als vers verkocht, inclusief organen, poten en kop.

De organisatie Ptitseprom heeft eveneens een aantal slachterijen in eigen beheer. De grootste kuikenslachterij hiervan heeft een capaciteit van 57.000 ton per jaar. Binnenkort zullen nog een aantal nieuwe slachterijen (+ 15 - 20) in gebruik worden genomen. Deze zullen zich voor een groot gedeelte richten op de produktie van vers vlees en kipdelen.

4. DE BEDRIJFSKOLOM

In het voorgaande is reeds gebleken dat de organisatie Ptitseprom een steeds grotere rol gaat spelen in het gehele pluimvee-gebeuren van de Sowjet Unie. Niet alleen vindt een steeds groter percentage van de produktie binnen deze organisatie plaats, maar ook neemt Ptitseprom een steeds groter wordend deel van de gehele kolom voor haar rekening. Bij de oprichting in 1965 had de organisatie nog geen slachterij in eigen beheer, maar vanaf 1975 is men een beleid gaan voeren om ook slachterijen bij Ptitseprom onder te brengen.

Over de produktie van voer is geen informatie beschikbaar. Gelet op de hoge voederconversies kan verwacht worden dat men nogal wat moeite heeft een goede samenstelling te vormen (beschikbaarheid van grondstoffen!). Het voer werd tot op heden van een andere staatsinstelling betrokken. Het streven van Ptitseprom is erop gericht om ook de produktie van veevoer in eigen beheer te doen plaatsvinden, zodat men daarmee de gehele bedrijfskolom kan controleren.

Over het algemeen zijn er nogal wat knelpunten op het gebied van levering van reserveonderdelen en machines, mede te wijten aan organisatorische problemen.

5. IMPORT

De invoer van slachtkuikens is in de loop der tijd toegenomen van 39.000 ton in 1979 tot 130.000 ton in 1982. De totale invoer van pluimveevlees bedroeg in 1979 140.000 ton en in 1981 253.000 ton. In dit laatste jaar werd het grootste gedeelte ingevoerd vanuit Hongarije (95.000 ton), vervolgens kwamen Frankrijk (43.000 ton), Brazilië (33.000 ton) en Nederland (22.000 ton). In 1982 zou de invoer ongeveer 275.000 hebben bedragen. De invoer wordt verzorgd door de buitenlandse handelsorganisatie Prodintorg.

De handel met de Sowjet Unie is vooral een zaak van geduld, waarbij vertrouwensrelaties zeer belangrijk zijn. Wel moet opgemerkt worden dat de Sowjet Unie en Oost-Europa in het algemeen, meer een prijsmarkt is en minder een kwaliteitsmarkt.

Overwegingen die een rol spelen bij het al dan niet aankopen zijn o.m.:

- beschikbaarheid van valuta
- na te streven niveau van de consumentenvoorziening
- prijs van het produkt
- handelspolitieke overwegingen

De totale Nederlandse uitvoer naar Oost-Europa bedroeg in 1982 ruim 3 miljard gulden. Daar tegenover stond een invoer van 9 miljard gulden (voornamelijk aardolie en aardolieproducten). Hier liggen dus nog mogelijkheden; naast de export van slachtkuikens zijn er misschien nog meer mogelijkheden voor de agro-industrie, zoals bijvoorbeeld slachtapparatuur.

6. DISTRIBUTIESTRUCTUUR

Over de distributiestructuur is weinig bekend. Een gedeelte wordt verkocht in staatswinkels met gecontroleerde prijzen, waar eveneens de geïmporteerde diepvrieskuikens worden verkocht. Van de produktie van Ptitseprom wordt 87% in de supermarkt verkocht.

7. PRIJZEN EN PRIJSVORMING

Verse Sowjet-kip wordt inclusief organen, poten en kop aangeboden voor 2,65 roebel per kilo. De geïmporteerde kuikens kosten 3 roebel per kilo. De Ptitseprom-kuikens die in de supermarkt verkocht worden, kosten 2,2 roebel. Vergeleken met rood vlees, dat 2 roebel per kilo kost (uitgebeend 2,90) is kip duur.

Naast de staatswinkels (supermarkten) zijn er nog twee andere soorten winkels, namelijk de "vrije" winkels en de zogenaamde "hard currency" winkels. De vrije winkels worden meestal gedreven door agrariërs. Hier wordt bijna 30% van het voedselpakket verkocht. De prijzen worden niet gecontroleerd, waardoor bijvoorbeeld rundvlees wordt verkocht voor meer dan 5 roebel per kg, slachtkuikens kunnen hier oplopen tot 14 roebel per stuk. Bij de "hard currency" winkels kan men terecht met westerse valuta's. Hier worden luxe artikelen verkocht, zoals bijvoorbeeld ham uit Denemarken. Vries- en koelfaciliteiten zijn in dit soort winkels meestal niet aanwezig.

Van verkoopbevordering of reclame is geen sprake, bij bediening en presentatie kan men eerder van het tegendeel spreken. Over het algemeen wordt door de consument de voorkeur gegeven aan het geïmporteerde produkt dat beter van kwaliteit zou zijn.

8. SAMENVATTING

De slachtkuikenhouderij is in de Sowjet Unie sterk in opmars. De toename van het verbruik is echter groter dan de produktietoename zodat te verwachten valt dat de invoer groter zal worden. Wat kostprijs betreft zullen westerse slachtkuikens zeer goed kunnen concurreren met de Russische kuikens.

De invoer is echter afhankelijk van onder meer politieke factoren en van de beschikbaarheid van granen voor veevoer, zodat het niet verstandig lijkt te rekenen op een structurele export van slachtkuikens naar de Sowjet Unie. Incidenteel kunnen partijen diepvrieskuikens en in de toekomst ook wel verse kuikens en kuikendelen worden afgezet. Het is hierbij belangrijk een vertrouwensband op te bouwen en kontaktpersonen regelmatig van informatie te voorzien. Gezamenlijk optreden van exporteurs kan zinvol zijn. Voor de toeleverende industrie zijn in elk geval mogelijkheden aanwezig.

LITERATUUR:

- F.A.O.-yearbook
- Schriftelijke informatie van Nederlandse landbouwattaché in Moscow
- Broiler industry, diverse jaargangen
- L'aviculteur, diverse jaargangen
- Poultry International, diverse jaargangen